

Arbeiderbevegelsens satsing på masseidrett før andre verdenskrig fostret skøyteøpere i verdenstoppen:

Det radikale skøyteesset

Før krigen var idrett og politikk to sider av samme sak. Nå kommer boka om skøytestjerna Sverre Farstad, som vant OL-gull mens han representerte NKP i Trondheim bystyre.

BØKER

Av Dag Eivind Undheim Larsen

I 1925 bestemte en gjeng arbeidergutter fra Lademoen i Trondheim at de ville starte et idrettslag. I februar dette året ble Sportsklubben Falken stiftet, og den skulle etter hvert fange opp mange arbeidslidende ungdommer i den fattige bydelen.

Noen år seinere skulle denne klubben fostre et svært berømt trekløver innen skøytesporten, nærmere bestemt den såkalte «Falkentrioen» bestående av Henry Wahl, Hjalmar «Hjallis» Andersen

FAKTA

Sverre Farstad:

- Norsk skøyteøper (1920–1978) som også hevdet seg i vektøfting, roing og sykling.
- På slutten av 1940-tallet satt han i Trondheim bystyre for Norges Kommunistiske Parti (NKP).
- Arbeidet også som sportsjournalist i Arbeiderbladet.
- Nå har sønnen, Hasse Farstad, skrevet boka «Fri som Falken» om sin far.

og Sverre Farstad. Alle tre hevdet seg helt i toppsjiktet i den internasjonale skøytesporten, og de utgjør tidenes mestvinnende klubb-trio av skøyteøpere – uansett land.

Nå har sønnen til Sverre Farstad skrevet historien om sin far. I boka «Fri som Falken» forteller Hasse Farstad blant annet om hvordan Sverre Farstad kombinerte rollen som toppidrettsmann med sitt sterke politiske engasjement.

I 1948 ble han olympisk mester på skøyter samtidig som han representerte Norges Kommunistiske Parti (NKP) i Trondheim bystyre. – Påstanden om at politikk

og idrett ikke skal blandes, ville verken min far eller mange av de andre i Sportsklubben Falken skrive under på, sier Hasse Farstad.

Mat fra suppekjøkkenet

I boka kommer det fram at Sverre Farstad innimellom treningsøktene blant annet var med på å behandle etableringen av et nytt sentralsykehus i Trondheim og opprettelsen av et kulturfond i kommunen.

Hasse Farstad forteller at ideen om at det var tette bånd mellom idrett og politikk, var noe som vokste ut av erfaringene i Sportsklubben Falken. Sosialt sett ble idrettsmiljøet på Lademoen en viktig redningsplanke for mange.

Mange av dem som var en del av klubben, kom fra elendige kår. For eksempel var mange av de unge mennene arbeidslidende, og flere av dem måtte hente mat på et suppekjøkken. I denne situasjonen ble samholdet gjennom idretten ekstra viktig, og det hindret enkelte fra å havne på skråplanet.

– Enorm betydning

Dette understøttes også av Sverre Farstads egne erindringer, som er hyppig sitert i boka. I sine skrevne memoarer forteller Sverre Farstad at «idrettens betydning var

«Far sa selv at det var masseidretten som ga ham de største gledene»

HASSE FARSTAD, BIOGRAF

enorm» på 1930-tallet. Skøyteesset har selv formulert det på følgende måte:

«Tusener av arbeidsløse hadde et samlingspunkt, og det ble tid nok til både trening og politisk diskusjon.»

På 1920-tallet og 1930-tallet ble idrett og politikk sett på som to sider av samme sak. Arbeidernes Idrettsforbund (AIF), som så dagens lys i 1924, var et eget idrettsforbund for arbeiderbevegelsen og skulle utgjøre en motvekt til den offisielle idrettsbevegelsen representert ved Norges Landsforbund for Idrett.

Den store arkitekten bak den organiserte arbeideridretten i Norge, Rolf Hofmo, tok blant annet til orde for at staten skulle bidra mer aktivt i idrettsarbeidet i Norge. AIF, med Hofmo i spissen, var også opptatt av å legge til rette for masseidrett.

Masseidrett og elite

Og nettopp det politiske prinsippet om at masseidrett var viktigere enn eliteidrett, ga gjennklang hos Sverre Farstad og resten av Falken-trioen, til tross for at de var eliteutøvere.

For til tross for manglende eliteprogram fostret altså den lille trondheimsklubben et knippe skøyteøpere som tok både VM- og OL-gull.

– De var veldig stolte over det AIF fikk til, og far sa selv at det var masseidretten som ga ham de største gledene.

For Sverre Farstad drev ikke bare på med skøyter, han oppnådde også gode resultater i idretter som roing og sykling. Dessuten har han sølvmedalje fra norgesmesterskapet i vektøfting. Som om ikke det var nok, var han også innom bryting, boksing og pistol-skyting.

I 1949 fikk Sverre Farstad jobb som sportsjournalist i Arbeiderbladet, for øvrig samtidig med SV-frontfiguren Finn Gustavsen. Etter en stund ønsket Farstad seg over i avisas samfunnsavdeling, men det ble det aldri noe av.

GIKK SITT EGGET LØP: Den legendariske skøyteøperen Sverre Farstad, som blant annet tok OL-gull i 1948, var også aktiv i de politiske miljøene på venstresida. Her går han 1500-meter i EM på Hamar Stadion i 1948. FOTO: NTB

KAMERATER: Sverre Farstad (til venstre) og Hjalmar «Hjallis» Andersen på Bislett i 1976. Sammen med Henry Wahl utgjorde de «Falkentrioen» på 1940- og 50-tallet.

FOTO: ODDVAR WALLE JENSEN, NTB

VEGA
KINO.
TEATER.
MAT.
PRAT.

Med forbehold om endringer.
vegacene.no
Haukemanns gate 28

MANDAG 09.11	TIRSDAG 10.11	ONSDAG 11.11	TORSdag 12.11	FREDAG 13.11	LØRDAG 14.11	SØNDAG 15.11
Et glass til 13:00/18:30/21:00 Kunstneren og tyven 13:00/20:30 Om det uendelige 15:15 Greta 15:30 Molwalkers 16:00/18:00 Undine 17:00 Lux Aeterna 19:00 The Trial of the Chicago 7 20:30	Grunnet utviklingen i korona-situasjonen, er vi pålagt å legge ned virksomheten fra tirsdag 10.11 og tre uker frem i tid.	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt
BILLETTER 100 KR						

NB! Begrenset kapasitet og billettalg. 1 meter mellom gjester som ikke er fra samme husstand. Billetter oppfordres til å kjøpes på nett. Bruk sunnbbind når du ikke sitter i setet ditt. Les mer om smittevern på vegacene.no.

dagevindt@klassekampen.no